

Mozgókép

Lekció: Mt 6, 25-34/Textus: Eszter 1-2

2015. október 18.

Kedves Testvérek!

Sokszor érzi az ember, hogy egy prédikációban jó tanácsokat kap, példamutatást, utat, amin járni lehet, iránymutatást, tanulságokat. Sokszor tudjuk is, hogy amit hallunk, kinek lenne jó- kinek kellene ezt hallania- akinek pont szól az adott napi üzenet...

Ha belegondolunk a mai történetünkbe sokkal inkább érezhetjük, hogy mindaz, amit hallottunk most a felolvasott Igében önmagában egy élmény volt. Aki csak egy kicsit is vizuális, az el tudta mindezt képzelni- megjelent mindez előtte és ez így kerek volt. Szép és izgalmas történet, látványos és fordulatokkal teljes. Kerek is, eljut valahonnan valahová a szentíró. Állhatna akármelyik ókori krónikában, talán kicsit furcsa is, hogy miért a Bibliában olvassuk?

Eszter könyve áll most előttünk vasárnaponként, új sorozat, aminek kapcsán keressük Isten cselekvését, munkáját, titokzatos terveinek kibontakozását egy idegen kultúra keretei között egy olyan bibliai könyv alapján, ami kicsit különbözik a többi bibliai könyvtől...

A múlt vasárnap Ruth könyve végén ott volt a „stáblista”- a nemzetségtáblázat...

Ma pedig egy újabb filmes helyzetben találhatjuk magunkat. Ha elkezdjük olvasni Eszter könyvét, egy nagy kosztümös film bontakozik ki előttünk. Nem egy ütött-kopott, poros, ódivatú kosztümös film, hanem egy eleven, élő, pompázatos képsor. Sokszor vagyok úgy, hogy amikor régen történt dolgokról olvasok, azt mintegy „képregényként”, állóképek sorozataként képzelem el. Minél régebben volt, annál inkább. Vagy ha olyan korból származik, akkor fekete-fehér felvételnél, esetleg „festményként”... A mai történetünk eleven, élő, széles perspektívájú felvételekben gazdag, igazi mozi élmény.

Színes képek, intenzív illatok, hangok, érzések és fordulatok. Biztos izgalmas trailert, beharangozó filmet lehetett volna készíteni belőle! Milyen címei lehetnének: „Szerelem első látásra... vagy Titkok és ármányok... esetleg Egyszer fent, egyszer lent... Egy izgalmas bibliai könyv – egy film, ami nem a szokásos „keresztyén film”, hanem egy tényleg látványos alkotás...Istenről beszél, miközben nem mondja senki a kamerába párás szemmel: Isten szeret téged... Nem kapsz benne didaktikus evangéliumot, vagy olcsó kegyelmet. Valódi, életszerű, eleven és csodás betekintés egy több ezer évvel ezelőtti eseménysorba.

1. Mit mutat a kamera?

Nézzük meg először, mit mutat a kamera?

I. Ahasvérós király hatalma

Egy hatalmas királyt látunk itt. Ahasvérós, aki Xerxészt takarja (a zene természetesen Händel...). A neve jelentése: harcos. Hatalma Indiától Etiópiáig terjed, Dáriusz fia. Gyors, nagyvonalú, könnyelműsége hajlamos ember, ismerik a korabeli történetírók is. Láthatjuk, sejthetjük a hatalmas területeket, amiket ural ez az acélos, edzett és rendíthetetlen vezér. Emberi hatalma olyan, mint amiről sokan álmodnak és amiért sokan meg is tesznek sok mindent. Nem is lehet leírni ezt a hatalmat, csak elképzelni, szemlélni! Távolról csodálatos, közlelől félelmetes: egy embernek ekkora hatalma, befolyása és központosító ereje van... Mi mindenre lehet ezt használni, milyen célok szolgálatába lehet állítani...!

II. Egy Pazar ünnep:

A filmkockák peregnek és egy Pazar ünnepet láthatunk. Először egy demonstratív seregszemlét, 180 napot felölelő mustrát. Az írásmagyarázók szerint Kr.e. 483-ban történt ez az esemény. Mindössze egy évvel ezelőtt történt, hogy sikerült leverni a még Dáriusz idején indult felkeléseket, lázadásokat. Rend van a birodalomban. Demonstrálni kell a hatalmat, az erőt, a biztonságot, az egységet. Méd vezérek, hűséges támogatók, az egység összetartói. Mindez pedig látható. Jelen vannak, számba veszik és megmutatják közös egységüket és hatalmukat.

Mindennek pedig a csúcsa egy 7 napos ünnep. Hihetetlen gazdagság, felszabadultság és minden elképzelhető földi jó egy helyen. Néhány érdekes részlet az ünnepről. A kamera fókuszál a fehér napellenző drapériákra, a bíborkék és bíborvörös kötelekre és ezüst karikákra: micsoda részletek, tökéletes összhang és finomság. Kellemes fekvőhelyek a fekvéshez, arany és ezüst pamlagok az alabástrom-, márvány-, gyöngyház- és sötétmárványkövezeten... mi kellhet még, hová lehet mindezt fokozni?

Pedig jön még... újabb dolgot látunk: egyéni mintájú, egyedi készítésű arany poharak, királyi bor királyi bőkezűséggel, korlátlan ital és étel fogyasztás... Szinte már hihetetlen, olyan, mint a menny...

Mi hiányzik még? Miért mutatja ezt a hihetetlen gazdagságot ez a kamera?

Ahasvérós király tökéletesen ki akarja ábrázolni hatalmát, ami egy tudatosan felépített PR eredményeként meg is valósul, de hiányzik még valami. A király hatalma nyilvánvaló, nagysága, ereje, teljesítménye és elszántsága vitathatatlan. A sok férfi között egy valamivel lehet megkoronázni ezt a folyamatot: a nő, a „birtokolt nő”, a szépséges királyné bemutatásával.

III. Egy kínos helyzet- és egy még kínosabb reakció

Amikor a hangulat a tetőfokán van, mindenki megfelelő állapotban van már. És az alkoholtól feloldódott király szeretné megmutatni gyönyörű feleségét (talán csak hogy az őt körülvevő irigységet növelje...). Ezzel lenne teljes a kép. A helyzet azonban máshogy alakul...

A kép vált: Vasti épp a nőekkel ünnepel és nem megy át (ki tudja, miért) a király elé! Visszautasítja ezt a hatalmas urat- mintegy semmibe veszi a királyt, az egész eddigi képsorok fényüket veszti: Vasti szavak nélkül is így felel: ki ez a király, aki félrészegen rángat és parancsol? Akkor megyek, amikor én akarok...

A helyzet kínos, botránygyanús... jön hát a düh és a pánik:

- Ha a saját felesége nem hallgat rá, milyen férfi, milyen férfi ez? Milyen úr ez a király, ha otthon nem úr? Az egész eddigi erőfeszítéseket relativizálja, ha a király ezt megengedi. Már az is szégyen, hogy ez megtörténhetett, a helyzet, amibe került...
- A férfiak riadalma pánikreakciót vált ki: tanácskoznak. A királynét el kell küldeni, ezt nem lehet megtenni a királlyal...! Hiszen akkor a többi asszony is vérszemet kapna! Ki tudja, ha nem küldik el Vastit, ma már hol tartana a női egyenjogúság... 😊
- Megszületik a konklúzió: kihirdetik, megerősítik: Mindenütt a férfi legyen z Úr a házban..."
- Gyors intézkedések, és a királynő leváltva, helyzet megoldva. A király azonban... a király miután lenyugszik, üres lesz. A kamera a reggeli nap fényénél mutatja a királyt: gondterhelt arcát vagy épp csak üres tekintetét, ahogy reggelijét fogyasztja- ahogy végzi mindennapi dolgait, de közben Vastira gondol. Eszébe jut, mert hiányzik neki...

És akik ismerik a királyt, tudják, hogy ez nem maradhat így, mert ebből baj lesz...

IV. Egy mesébe illő felemelkedés

Kiváló a szerkesztés, jó a vágás és a dramaturg: itt a felvezető, tágas képek és magával ragadó kezdő jelenet után előlépnek a főszereplők. A semmiből, a háttérből, a szürkeségből. Eddig is jelen voltak- az udvarban, a birodalomban. Jelentéktelenül, fogolyként, betelepítettként.

Biztos hosszan kellene casting-olni, hogy meg lehessen találni ezt a csodás lányt, ezt a páratlan szépséget, aki itt színre lép: Eszter. Egy zsidó származású árva lány, aki jókor lesz jó helyen. Mégis érdekes, ami történik: a szembeszegülő, ellenálló erős királyné után egy gyönyörűség, aki egyszerűen bekerül egy állami gépezetbe: bürokratikus apparátus veszi körül. Felveszik a rendszerbe, készítik, szépítik. Közben megszeretik, megcsillan Eszter jelleme. Vágóképek következnek: egy kedves mosoly, odafigyelés, csendes tűrés, titkolt imádság.

Aztán, mint egy mesében, a király elé megy, aki mindenkinél jobban megszereti, kiválasztja, koronát tesz a fejére, lakomát tart a tiszteletére, közkegyelmet hirdet, ajándékokat osztogat.

Eszter ügyes, Mordakaj segítségével még egy összeesküvést is leleplez. Eszter hűséges, Eszter lojális, Eszter nemes. Eszter a helyén van és ragyog. Csillag- ez nevének jelentése is.

A történet kerek, a mese szép. Lassan vége a másfél órás kosztümös csodának. Jöhet a „vége” felirat, és boldogan éltek... no meg a stáblista! 😊

Mondhatod magadban: nem moziba jöttem, hanem gyülekezetbe, templomba így vasárnap- mit beszél itt képekről, filmről, jelenetekről ma a lelkész?

2. Mi az, amit nem mutat a kamera...?

Arra hívlak Titeket, hogy tegyük fel a kérdést: ha ez egy „film”, ha ennyire képi és valóságos ez a leírás, vajon mi az, amit nem mutat a kamera?

- I. Okok és motivációk.

Nem láthatunk egyrészt a szereplők szívébe. Csak a képeken és eseményeken keresztül látjuk őket. Nem ismerjük belső útjukat, küzdelmeiket, kétségeiket, félelmeiket, örömeiket, hitüket. A szívüket.

Mi van vajon az arcok mögött? Az emberi sorsok, utak és történetek, amiket sosem ismerhetünk meg. De tudhatjuk, hogy a szívek vizsgálója látja mindezt, ismeri és számon tartja őket.

Sokszor erre csak következtethetünk, sejtethjük, de nem mutatja meg részletesen a szentíró sem.

- II. Mi lehetett ennek a hihetetlen gazdagságnak az ára?

Érdekes lehet feltenni a kérdést, hogy vajon honnan ez a nagy gazdagság? Természetesen nem mutatja ez a kamera, hogy milyen elnyomás, kizsákmányolás, rablás- milyen sok nyomorúság lehet ennek a nagy gazdagságnak a hátterében- mint a történelemben oly sokszor. Mi lehetett a katonai fölény ára, mit tett a hatalom az emberekkel, miért vágytak rá és mit tettek meg érte...

- III. Nincsenek véletlenek

Eszter története a Szentírásban áll, a kijelentés része! Érezhetjük, tudhatjuk, hogy semmi sem véletlen! Nem emberi szándékok érvényesülnek csupán, nem véletlenül van ott és akkor aki és ahol van. Nem véletlen az, hogy a zsidó nép Babilonban van, fogságban, itt él, itt várja a szabadítást, a hazatérést. Nem véletlen az sem, hogy Eszter árva volt: miközben ez egy tragédia, aközben talán ez az egész helyzet, ez az állapot is beépült jellemébe, megtanította őt alkalmazkodni, fejlesztette jellemét...

- IV. A kamera nem mutatja a jövőt.

A valós jövőt legalább is sosem. Egy képzelt jövőt, álmokat, elképzeléseket vagy épp a rettegett jövőt mutathatja, de a valódit soha. Az ilyen hatalomgyakorlás mindig múlandó, mindig nagy ára van és nagy mélységet, bukást, szétesést feltételez.

A kamera ebben a „filmben” nem mutatja a jövőt, mert az talán nem is fontos. Az egész teljesen jelen idejű: most ez van, a most a lényeg. Pedig van végső hatalom, végső igazságszolgáltatás és Ahasvérós királynál nagyobb erő is!

3. A mi életünk...

Tudjátok, bár több ezer éve íródtak ezek a sorok, mégis van hasonlóság Eszter könyvének története és a mi saját életünk között. Igen, van, ami a mi életünkből is látszik, amit „mutat a kamera”. Sokszor sok látszik belőlünk. Ügyelünk a részletekre... Mutatunk dolgokat, „nyilatkozunk”, demonstráljuk hatalmunkat, erőnket, szeretetünket, együttérzésünket, alázatunkat... Nem tudom, voltatok-e már így, hogy azt gondoltátok: milyen jó filmet lehetne az életemből készíteni: mennyi minden történt már velem, milyen érdekes ember vagyok...

És van, ami nem látszik, amit nem mutatna a kamera, ha forogna a felvétel. Van, amit nem szeretnénk sosem megmutatni, vagy amiről nem is tudunk, hogy létezik. Nem mutatja a kamera a valódi motivációkat, megtörtségünk, a jótól való elszakadtságunk valódiságát, a bűneink súlyosságát és azt a veszélyt...

Azt gondoljuk, mi vagyunk a rendezők, vagy mások: az élet, a családunk vagy a körülmények...

Pedig az igazság más.

- I. Az evangélium, hogy van egy rendező... A mennyei Atya (akinek a nevét eddig nem mondtam ki, mint Eszter könyve sem teszi-ettől még Isten munkájáról beszél) és a legfontosabb név: Jézus Krisztus, aki Úr akkor is, ha nem látjuk mindig Őt, ha nem értjük, ha nem tudjuk konkrétan a munkáját felfedezni, bemutatni- ha nem is tudunk mindig bizonyosságot tenni róla...
- II. Az evangélium, hogy hivatásunkban, munkánkban, a megfelelő helyen végzett megfelelő munkánkkal, jelenlétünkkel eszközök lehetünk, betölthetjük feladatunkat, amire Atyánk hív minket! A Rendező tudja, mit miért tesz! Ott van veled, igényt tart rád, szükséged van rá...
- III. Az evangélium, hogy nem bűn, ha kedvesek és szeretetteljesek vagyunk a környezetünkhöz, mint Eszter, akit megkedveltek- hogyha élünk a nekünk adott lehetőségekkel az Atya terve és vezetése által. Nem baj, ha nem tudják rögtön rólunk, hogy keresztyének vagyunk- ha tényleg azok vagyunk, úgyis kiderül egy idő után!

- IV. Az evangélium, hogy benne élhetünk a kultúrában, amibe születtünk, amibe nem véletlen születtünk! Istennek terve van velünk, nem véletlen, hogy korunk gyermekei vagyunk, hiszen a saját bőrünkön érezhetjük a kor kihívásait- és így belülről, mindezt átérezve fogalmazhatjuk meg Isten megtapasztalt kegyelmét és igazságát.
- V. Evangélium, hogy nincsenek véletlenek! Még akkor is, nincsenek maradéktalanul kielégítő válaszok sem, minden kétséget kizáró egyszerű feleletek. Maradnak miértek, feszültségek, ellentmondások, de van bizonyosság: örök élet Jézus Krisztusban, a bűnbocsánat bizonyossága, a szerető testvéri közösség bizonyossága és megtartó ereje. És annak a bizonyossága, hogy aki Istent szereti, annak minden a javára van!
- VI. Az evangélium, hogy ha még nem ismered az Atyát, akkor is számon tart, hív és megmutatja magát neked. Szeretné, hogy az életedet valóban éljed, ne csak „mint egy filmet” kívülről szemlélj. Nem akarja, hogy „magad mellett járj”, hanem azt szeretné, ha megtalálnád nem csak magadat, de Őt is!

Ámen!

(Thoma László)